

HOUTHEM SINT GLIMLACH : HUMORISTISCH VOORDRACHTJE UIT 2007 (1)

Mathieu Braeken

Wae bin ich? Ich höb in Sjtraobaek, Sint Gerlach en Vroenhof gewoond. Bin ich eine oud-Houthemenaer of neet?

Ich bin al 45 jaar weg oet Houthem, mèh van Houthem kumste noats weg. Dao blifste!

Ik zal u wat vertellen over die goeie ouwe tijd, over bekende en onbekende gebeurtenissen, aangevuld met enkele bijbehorende anekdotes.

HET RIJKE ROOMSE LEVEN

Asperges me

In de tijd van pastoor Riga werd ik misdienaar. Men had toen nog die *groente* in de kerk, jullie weten het wel: de asperges. Ik liep dan voorop met een emmertje

wijwater en achter mij mijnheer pastoor met de kwast. Onder de asperges werden de mensen voorzichtig gezegend. Achter in de kerk aangekomen moest ik kijken of de deur nog open ging, mijnheer pastoor had een hekel aan te-laet-komers. Ik

moest dan wachten, hij dompelde dan vlug de kwast in het emmertje en de laatkomers werden dan niet gezegend, maar gesopt.

Kerkverzuim

De schoolkinderen moesten iedere dag naar de kerk. Ja, nu hoeven ze niet meer iedere dag. Op het rapport stond, naast de andere vakken, ook 'kerkverzuim'. Op mijn rapport stond daar '1 maal' achter. Mijn vader vroeg hoe dat kwam, ik wist het niet. Dat leverde mich ein hel op! Dat ik voor taal en rekenen een 9 had, daar werd niet naar gekeken.

Kerkbanken

Weten jullie nog dat de kerkbankplaats verpacht werd? Vooraan waren de duurste plaatsen, meer naar achteren werden ze goedkoper. Vooraan zaten de mevrouwen. Mijn moeder, madam Braeken, zat ver naar achteren. Mam is als madam Braeken op 96-jarige leeftijd gestorven. Zo zie je dat je als madam ook heel oud kunt worden!

Het schoolbiechten

Wij gingen gezamenlijk vanuit de school naar de kerk. De meeste kinderen wisten niet wat ze fout gedaan hadden. Dan maar wat fantaseren of liegen. Ik zelf wist het ook niet meer. Ik zei tegen de biechtvader: "Ik heb hetzelfde als de vorige keer gedaan." Hij zei: "Dacht je dat ik nog weet wat dat was?" Nou, als hij het niet weet....

"Je moet iets weten", zei hij. En jawel hoor, daar schoot mij iets te binnen. "Ik heb een puijpje in de kerk gelaten." "Waar in de kerk en hoe vaak?" Ja, dat wist ik nog wel. "Heeft iemand het gehoord?" "Nee, nee, gehoord niet." Voor peni-

tentie moest ik veel bidden. Ik dacht: als je nog eens een pijpje in de kerk moet laten, dan kun je hem beter van tevoren langzaam doodknippen.

Gezangen

Wat hebben ze ons vroeger toch bang gemaakt! De priester zei: "We pakken lied nummer 15. Ik zing de eerste 3 regels en daarna valt de hele kerk in." Vele mensen durfden toen al niet meer naar de kerk te gaan."

De toenmalige kapelaan Vliegen had een hele goede zangstem. Ook zong hij altijd heel luid, neen, véél te luid. Het geluid weerkaatste met grote kracht tegen de mooie fresco-plafond. We zagen vele haarscheurtjes optreden. Dit was natuurlijk óók de oorzaak dat later de stukjes uit het plafond vielen. Die stomme Vliegen!

De grote stellage, nodig voor het herstellen van het plafond.

Inzet: Kapelaan Vliegen, de veroorzaker van de haarscheurtjes in het fresco-plafond.

Duivels

Op de school werd ons door pastoor Riga verteld dat er duivels bestonden. Deze duivels waren heel bang voor het kruisteken. Om de kinderen te overtuigen gaf hij een voorbeeld.

In '43 gingen enkele hoge Duitsers door het dorp op zoek naar enkele grote huizen die geschikt waren voor inkwartiering. Bij de grote pastorie aangekomen belden ze aan. Ze zeiden wat ze kwamen doen. Pastoor bekeek hen eens en sloeg toen een heel groot kruisteken over hen. De Duitsers schrokken en zeiden tegen elkaar: "Er ist nicht gans richtig. Er hat ein Vogel. Komm schnell weiter!" Tegen de kinderen zei hij: "Die Duitsers hadden dus de duivel in de nek zitten en konden niet tegen het kruisteken." Pastoor kreeg geen inkwartiering, de anderen wel.

Pastoor Riga: de duiveluitdrijver

Communie uitbrengen

Ik ging, als misdienaartje, voorop met de brandende kaars en het belletje. Als laatste werd naar Schaepkens gegaan, het was ijskoud en er lag een dikke laag sneeuw. Na het laatste huis, aan het Van Caldenborghsweggetje, mocht ik van mijnheer kapelaan van Amstel de kaars uitblazen en hoefde ik niet meer te bellen. Vader Schaepkens en de andere familieleden kregen de communie. Daarna gingen we gezamenlijk koffie drinken.

Als we in Vroenhof de communie uitbrachten, dan ging dit vanuit de kloosterkerk. Wij belden aan en de bekende mejuffrouw Beinekes deed open. Het eerste wat ze zei was: "De schoenen uitdoen!" Ik deed ze meteen uit maar kapelaan van Amstel sputterde tegen. Mejuffrouw Beinekes won. Toen hij de schoenen uitdeed zag hij een klein gaatje in zijn sok. Hij trok het gaatje groter en stak daar de grote teen door. Extra flink stampend met de grote blote teen op de kloostervloer gingen we verder. De mejuffrouw riep nog: "Wacht even, dan haal ik een zuster om het gat te stoppen." Maar wij tweeën waren niet meer te stoppen.

Aan de linkerkant de rechervoet (in sok) van kapelaan Van Amstel. Aan de rechterkant de linkervoet (grote teen door sok) van kapelaan Van Amstel.

De voorbereidingen voor het trouwen

Weken vantevoren de catechismus doorlezen en dan heel angstig samen naar pastoor Riga gaan. Dit geschiedde enkele keren. De eerste vraag was altijd: "Hoeveel goden zijn er?" Op deze strikvraag zeiden die twee altijd: "Drie". "Fout, fout!" riep pastoor dan. "Er is maar één God!" Dan wilde hij ze op hun gemak stellen en vroeg uit hoeveel geboden de Tien geboden bestonden. Ja, dan bracht hij je helemaal aan het twijfelen! En bij de 12 apostelen aangekomen meende je dat hij je aan het judassen was. Maar, het kwam altijd goed! (Nooit echtscheidingen).

Het romantisch trouwen van vroeger

De Belsj van Houthem verzorgde dagtochten voor de toeristen, met koets en paard. Hij had drie koetsen en natuurlijk de nodige paarden. Wilde je echt romantisch trouwen, dan werd er dus naar de Belsj gegaan. Hij, in uniform op de bok met de sjmik in de hand, en in de koets het bruidspaartje. Toen ze in de kerk zaten bleef het bruidje niesen en snotteren. Ze was allergisch voor paarden. Bij een volgend romantisch gebeuren begon bij het uitstappen van het bruidspaar het paard te plassen. Het sprenkelde op het bruidskleed. Tijdens de trouwplechtigheid en de hele dag bleef het stinken. Ja, ja, over oude romantiek gesproken...

Een huwelijksmis met twee bruidsparen

De bruidjes waren gezusters, ze waren niet afkomstig uit Houthem. Ze waren te laat, dus pastoor Riga was al behoorlijk kwaad. "Ga eens buiten kijken waar ze blijven." Daar stonden ze, de bruidjes in mantelpak en beiden een dikke buik. Een bruidegom, in gewoon pak, rolde een sigaret en stak deze aan. De andere vroeg aan de eerste of hij ook van zijn tabak mocht rollen. Is roken in een dergelijke situatie wel gezond? Ik zei: "Jullie moeten naar binnen komen." "Dat is goed, maar we roken eerst onze sigaret op." Ze kwamen naar binnen. Ik zei tegen mijnheer pastoor: "Kijk eens wat die vrouwen een dikke buik hebben." Hij antwoordde: "Die hebben de duivel in de nek zitten." Ik dacht: dat kan niet, baby's zitten toch niet in de nek? Die pastoor slaat zich ook maar wat uit zijn nek.

De preek van pastoor Riga

Af en toe waarschuwde hij ons voor de gevaren van de lits-jumeaux (2 één-persoonsbedden die tegen elkaar staan). "De lits-jumeaux: weg met dat lelijke vieze Franse woord!" Deze lits-jumeaux hoorde niet thuis in een goed katholiek gezin.

Mijn eerste Heilige Communie

Een nieuw matrozenpakje en nieuwe schoenen. Ik mocht me haast niet bewegen en dus ook niet voetballen. Beiden moesten nog lang meegaan en misschien nog door één of meer van mijn broertjes gedragen worden. Ik moest de hele dag een gelukkig communiegezicht trekken. 's Middags moesten we naar het lof. Geen springkussen, geen tapkast, geen traiteur. Mam maakte zelf ein kouw sjotel en er was zelfgebakken vla. De cadeaus: een heiligenbeeldje, 7 prentjes met allemaal verschillende heiligen, 2 rozenkransen (rozenhoedjes), 2

Eerste Communiecadeaus uit 1942

wiewaterbekskes, ein tas en ei sjeutelke, 2 godvruchtige schilderijtjes en 1 leeg spaarpotje waar een rijke oom 3 guldens in deed.

Heb je "danke" gezegd? Moet je de tante niet zoenen? Na afloop: niets aan het communiepakje, de schoenen nog als nieuw. Weg met het gelukkige communiegezicht. Iedereen tevreden dus ik ook!

Ik was dit jaar uitgenodigd op een communiefeestje. Een fiets, een horloge, een geluidsinstallatie, een laptop, een mobiele telefoon..... wat hij al niet had, kreeg hij alsnog voor zijn communie. Toch was het jongetje niet tevreden! Hij trok geen gelukkig communiegezicht, hij hilde. Bij al zijn cadeaus had hij óók nog een paard gekregen en de bruine kleur vond hij maar niets!

Oksaal

Pastoor Riga zag tijdens de dienst, een vrouw op het oksaal zitten en dit mocht niet. Vanaf het altaar riep hij dat ze naar beneden moest komen. De vrouw

kwam niet. Hij riep toen menige keer, met steeds luidere stem: "Kom van dat oksaal af!" Op het oksaal zaten geen vrouwen, alleen enkele jongens waarvan één met hoog golvend zwart haar. De jongen kreeg in de gaten dat de pastoor hem, met die golvende haren, voor een vrouw aanzag. Hij wilde pastoor laten zien dat hij een jongen was en zette zijn pet op. De pastoor ging gewoon door met schelden alleen zei hij nu: "Zet die pet af! Dat mag niet in de kerk!"

Processie

Dan was er de lange processie naar Vroenhof, de overweg over, vele rust-altaren, heel warm, door het bos naar boven. Hier in het bos was het dat het grote maagdenkoor, onder elkaar, met de grote palmentakken erop los sloegen. Toen ze uitgeslagen waren ging men, om Schaepkens heen, Kloosterbos en Vauwerstraat naar de kerk toe. Waarom gebeurt dit vechten niet meer? Zullen er geen grote palmtakken meer zijn? Misschien toevallig opgevreten door de processierupsen?

Van links naar rechts: de processierupsen

Zondagritueel

Zondagmorgen 7 uur, opstaan, naar de Mis van 8 uur, naar huis, vlug eten, naar de Hoogmis van 10 uur, naar huis, eten, naar het Lof van 3 uur, later nog jeugdcongregatie, naar huis, koffie drinken, verplichte familiewandeling, eten, slapen, om 7 uur opstaan, naar de Mis van 8 uur, gezamenlijk naar school, om 10 uur godsdienstles door pastoor Riga.

Bevrijdingstijd

In de bevrijdingstijd lagen de donker gekleurde soldaten van de af- en aanvoertroepen in het tentenkamp (oprijlaan kasteel). Omdat de soldaten te gek op meisjes waren liepen de meisjes meestal onder begeleiding van een bekende langs het kamp. Een meisje had dat vergeten en werd meteen door een soldaat nagelopen. Het meisje rende heel hard weg. Ze had zich heel erg verschrokken. 's Morgens was ze nóg aan het trillen. De moeder ging met haar naar de dokter en vertelde hem wat er gebeurd was. Toen vroeg ze: "Kan dat kwaad, dokter?" De dokter vroeg aan het meisje of zij door de soldaat was ingehaald. Zij zei: "Nee." "Nou", zei de dokter, "dan kan dat helemaal geen kwaad!" Die dokters van vroeger, die wisten het wel!

Pastoor Riga was op de hoogte van deze incidenten en de andere, zichtbare gevolgen. Vanaf de preekstoel smeekte hij: "Heer, bevrijd ons van de bevrijders!"

Kapelanie

Van Amstel woonde op de grote kapelanie. Hij stond deze grote woning vrijwillig af voor woningzoekende gezinnen. In die tijd heerste er woningnood. Hij zelf ging veel kleiner boven het parochiehuis wonen. In het begin was het daar nog te koud. Toen hij tegen Riga zei dat het koud was in zijn bovenwoning zei die: "Net goed! Was maar op de kapelanie blijven wonen".

Verkenners

Van Amstel werd aalmoezenier bij de verkenners. Na een tocht met de verkenners kwamen we langs de vijvers in de Ravensbos. Hier werd een spelletje gedaan: een steen laten springen op het water. Wij kwamen niet verder dan 8 keer. Toen kwam de aalmoezenier, hij pakte een steen en liet zich door 2 verkennertjes de toog omhoog houden. Hij smiet met kracht over het water. De steen bleef springen! Eén verkennertje, jurylid, zei dat de steen zo vaak had gesprongen als er apostelen waren.

Floezen

Koord met floezen tussen de ketting

Vroeger waren de geestelijken gekleed in een lange zwarte toog. Om het middel werd de toog bij elkaar gehouden door een geknoopt koord. Aan de uiteinden van het koord zaten de floezen (kwasten).

Ik zie kapelaan Gijskens nog in

Valkenburg rijden op zijn zwarte damesfiets. Thuis aangekomen remde hij en wilde afstappen. Dat ging niet, want de floezen waren tussen de ketting gekomen. Ze vielen alle drie om: Gijskens onder, de fiets boven en daartussen de floezen. Hij riep om hulp, en Liza, de huishoudster, kwam aangelopen. "Och god, och god, hoe is dat zo gekomen?" "Dat kun je beter aan mij dan aan Hem vragen", zei Gijskens. "Pak gauw een schaar en knip de floezen eraf." Ze haalde de schaar en begon te knippen. "Meneer kapelaan, ik kom er niet goed bij. Kunnen jullie zich niet alle drie even omdraaien?" Een paar voorbijgangers kwamen kijken, schudden het hoofd, en liepen vlug verder. Eindelijk was meneer kapelaan los, alleen liep nu de fiets niet meer. Toen de bisschop dit ter ore kwam, heeft hij uit veiligheidsoverwegingen de toog en het koord met floezen afgeschaft.

Houthemenaere, ouw Houthemenaere, van Houthem kumste noats weg! Dao blifste!

Wordt vervolgd.